

Zandvoorraad, behoefte en -beheer in Nederland en impact op export naar België

Wout van Dijk
18 oktober 2024

Rijkswaterstaat

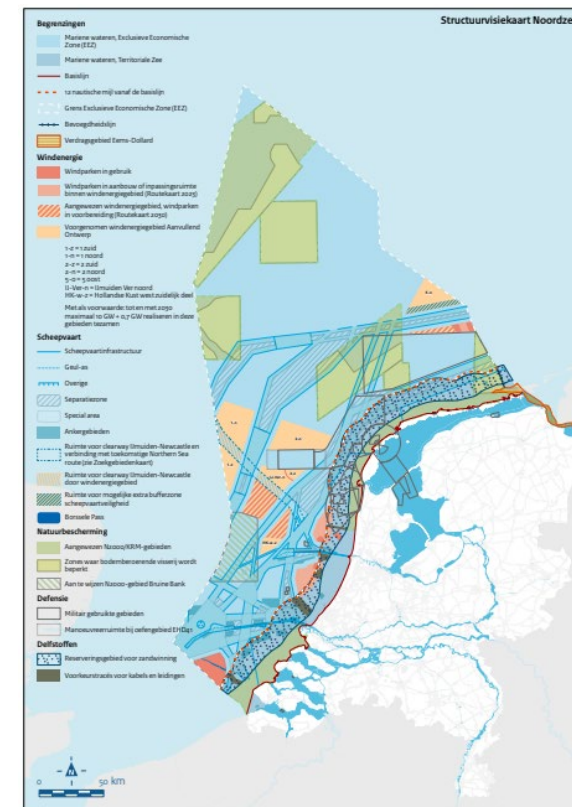

- Bodembeheerder Noordzee
- Vergunningverlener Ontgrondingen
- BenO kust
- Suppletieprogramma
- Uitvoerprogramma Kustlijnzorg
- Ministerie IenW
- Adviseur bodem en water - zandwinning Noordzee
- Fysisch Geograaf
- Gepromoveerd in 2013
- Rijkswaterstaat Zee en Delta sinds 2021

Beleidskader zandwinning

- Nationaal belang
- Reserveringsgebied voor zandwinning tussen 12 mijl en doorgaande -20 m NAP dieptelijn
- Reserveringsgebied heeft geen status, pas bij vergunning (zandwinvak niveau)
- PNZ: Afwegingskader "gebruik van gebied gereserveerd voor zandwinning"
- Zandwinning gaat goed samen met scheepvaart en visserij. Zone is beschikbaar voor andere functies op de voorwaarde dat ze zandwinning nu of op termijn niet hinderen.
- Zandwinning is MER-plichtig

Definitie: Kwalitatief goed zand dat kosteneffectief winbaar is

Zandwinstrategie: "voldoende zand voor komende decennia" (Beleidsnota Noordzee 2016-2021)

Op termijn herijking zandwinstrategie noodzakelijk (PNZ 2022-2027)

- Nb. Eventuele groei commerciële zandvraag niet meegenomen
- Suppletievolumes a.h.v. Kustgenese 2 rapportage

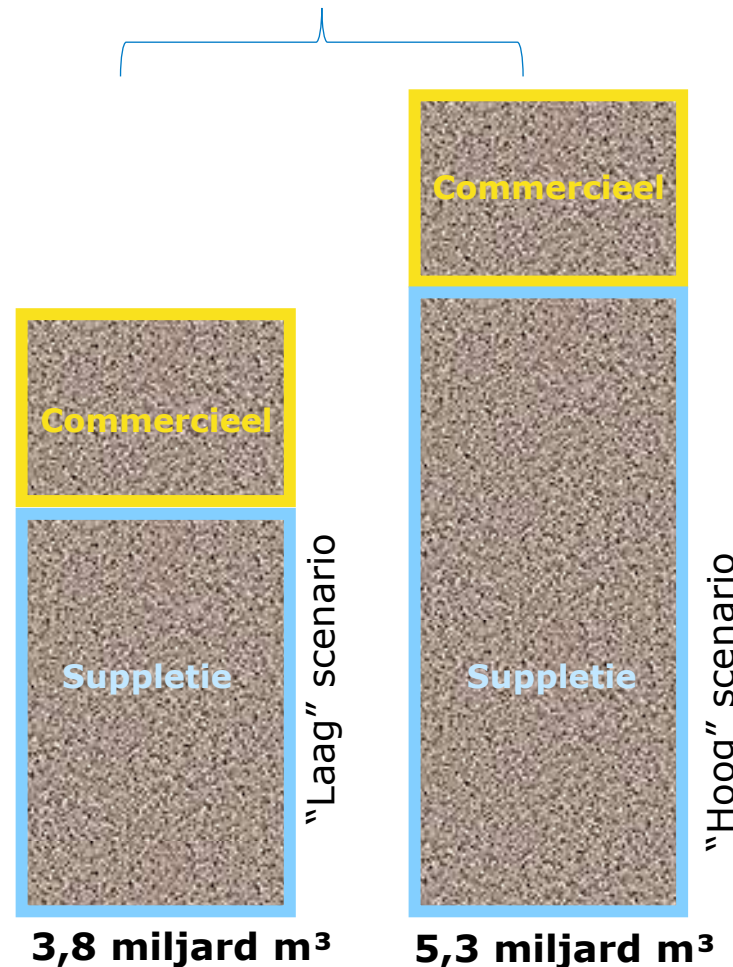
Hoeveel zand hebben we nodig?

Zandvraag

- Huidig gebruik: 36 miljoen m³/jaar (~20 jaar)
- Verwachte stijging zandvraag door zeespiegelstijging (na 2037)
- Verschillende scenario's behoefte

Bij verschillende scenario's zeespiegelstijging tot 2100

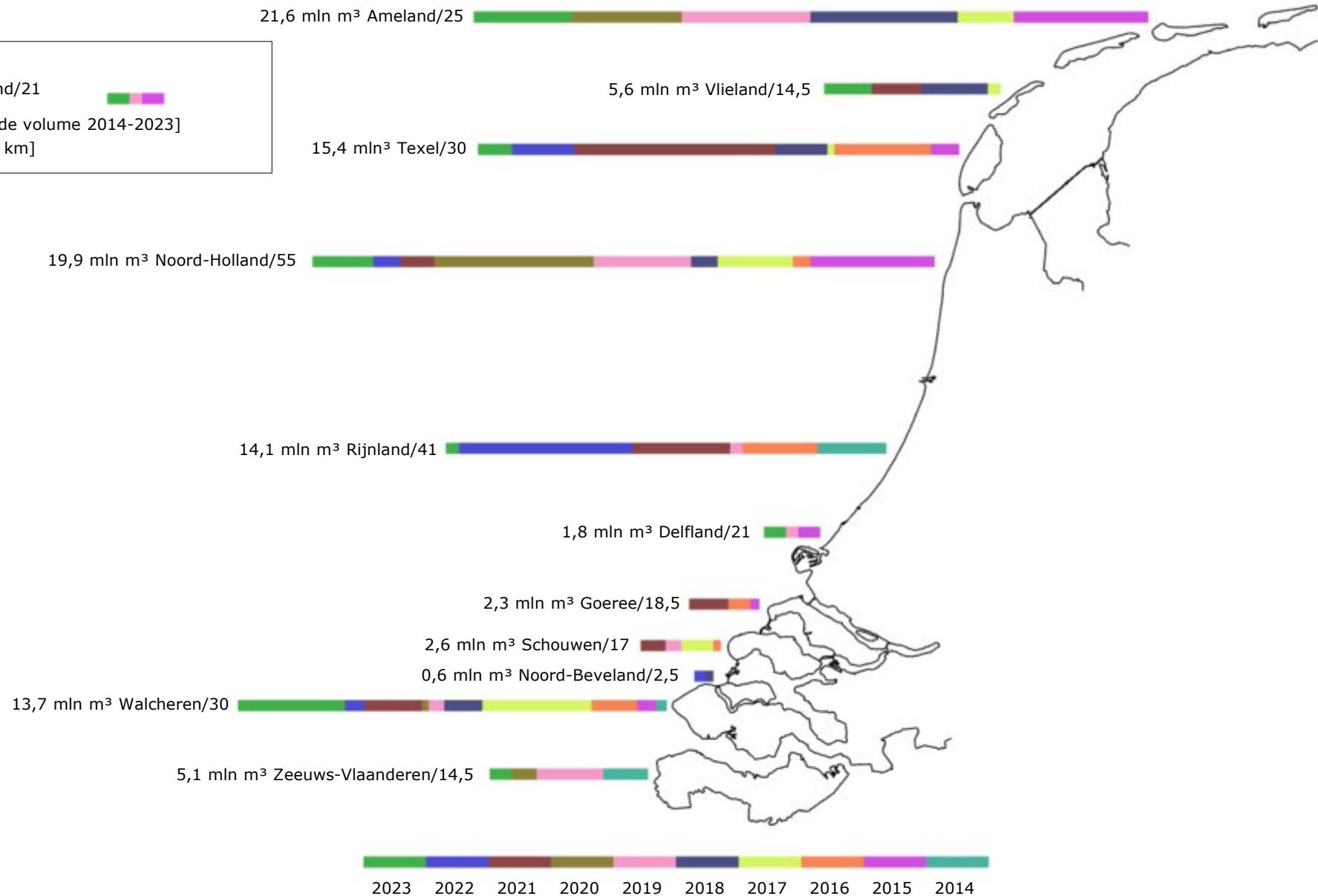

Kamerbrief tussenresultaten Kennisprogramma zeespiegelstijging: Meest extreme scenario tot 2200

Zand behoefte Suppleties

Legenda
 1,8 mln m³ Delfland/21
 [totaal gesuppleerde volume 2014-2023]
 [kustvak/lengte in km]

Figuur 4.1: Totale hoeveelheid uitgevoerde zandsuppleties (in kubieke meters) voor onderhoud van de kustlijn van de afgelopen 10 jaar, per kustvak

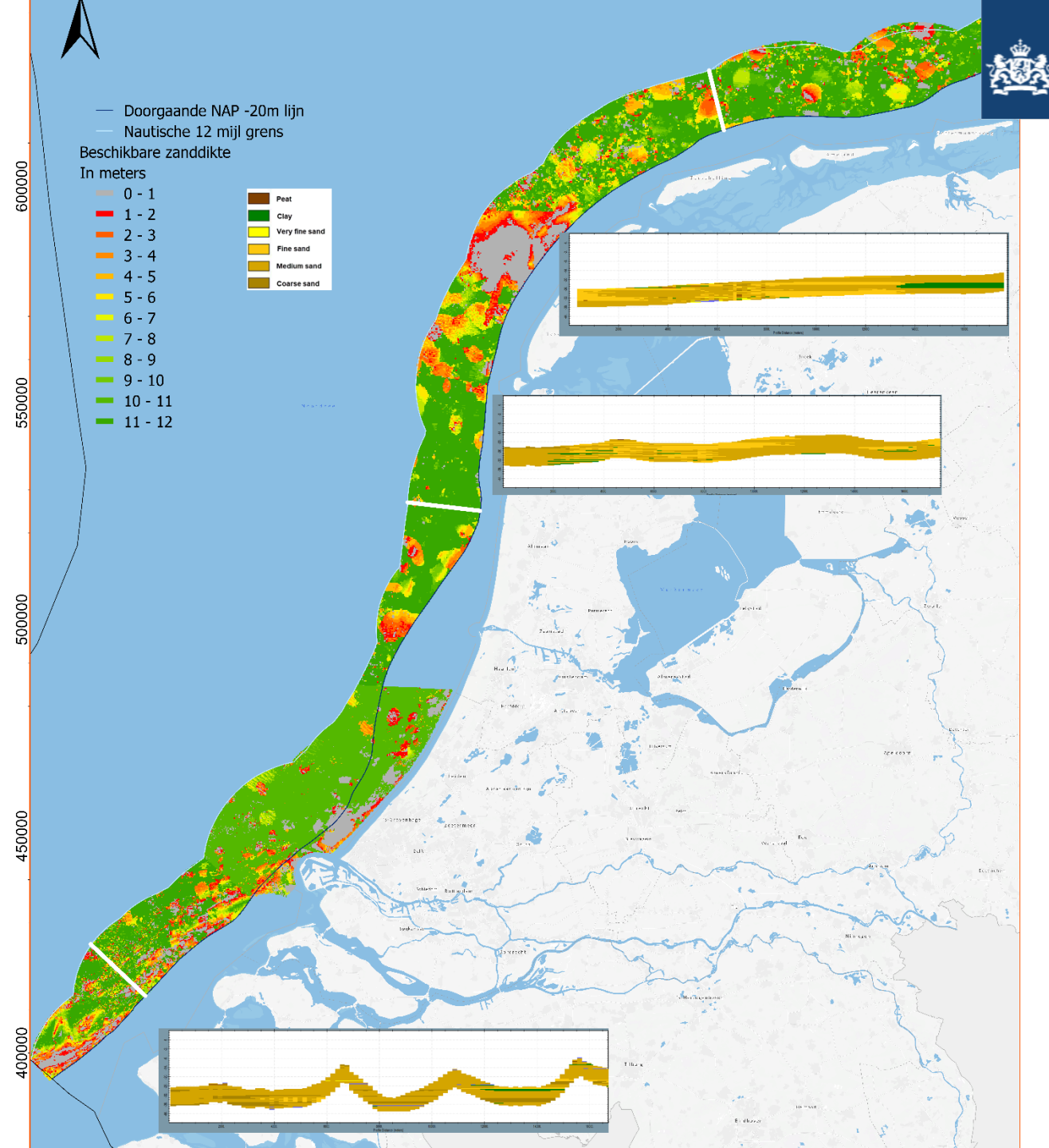

Zand behoefte commercieel (ophoogzand)

~10-15 miljoen m³ (MER ophoogzand 2018-2027)

Met name omgeving van de overslagpunten

- Wadden (~1,5-2 miljoen)
- Noord-Holland (~0,5-1 miljoen)
- IJmuiden (~3-4 miljoen)
- Hoek van Holland (~2-3 miljoen)
- Rotterdam (~1-1,5 miljoen)
- Zeeland (~5-7 miljoen)

Zandvoorraad - Delfstoffen Informatie Systeem (DIS)

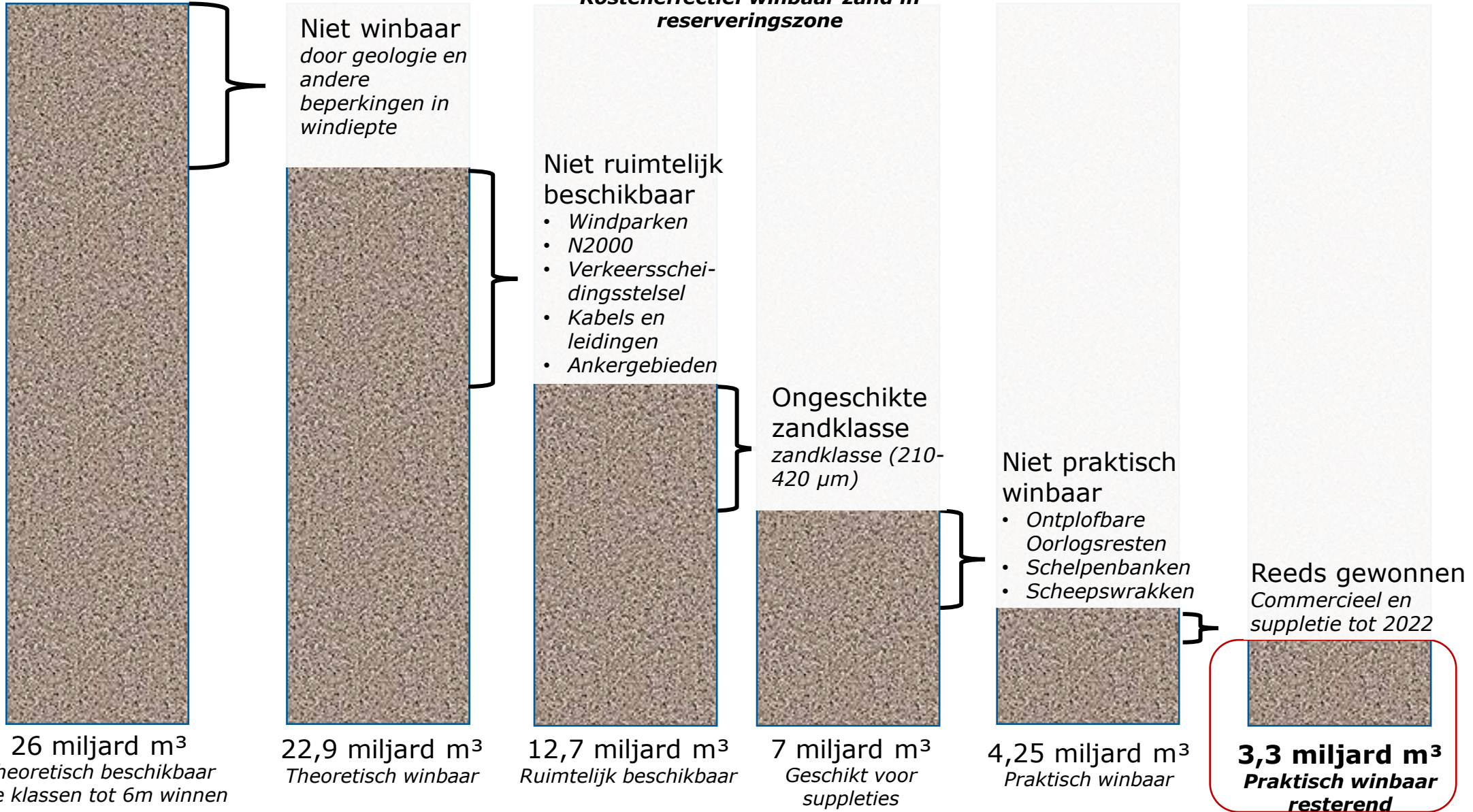
- Voxelmiddel tot 12 m zanddikte aangeeft
- Stoorlagen
- Boringen en seismiek (lagenmodel)
- Doorgaande NAP -20 m dieptelijne en 12 nm
- Deltares/TNO ontwikkeld

En... hoeveel zand is er?

Zandaanbod

Kosteneffectief winbaar zand in reserveringszone

Niet winbaar door geologie en andere beperkingen in windiepte

Niet ruimtelijk beschikbaar

- Windparken
- N2000
- Verkeersscheidingsstelsel
- Kabels en leidingen
- Ankergebieden

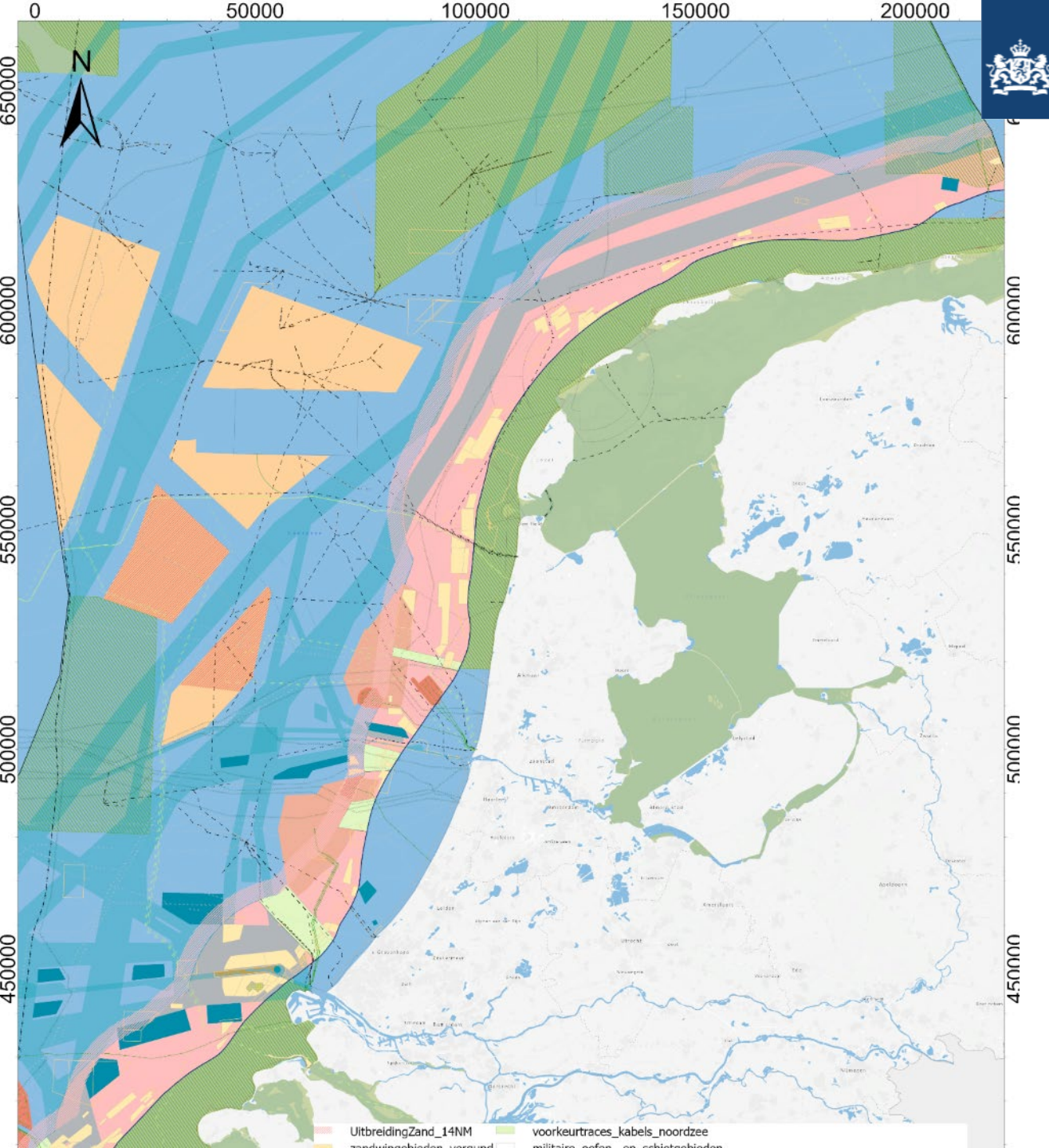
Ongeschikte zandklasse zandklasse (210-420 μm)

Niet praktisch winbaar

- Ontploffbare Oorlogsresten
- Schelpenbanken
- Scheepswrakken

Reeds gewonnen Commercieel en suppletie tot 2022

3,3 miljard m³
Praktisch winbaar resterend

Beheer van het reserveringsgebied

- ~5100 km² (10% EEZ) reserveringsgebied
- ~580 km² vergund
- ~60 km² jaarlijks gewonnen
- Bevoegd Gezag
- Vergunningverlening
- UP Kustlijnzorg
- MER zandwinning 2018-2027

Ruimtelijke uitdagingen

Extra GW betekent extra kabels als gevolg van de Partiele Herziening

Grootste extra ruimtelijk beslag in reserveringsgebied door kabels en leidingen

Afwegingskader gebruik van gebied gereserveerd voor zandwinning

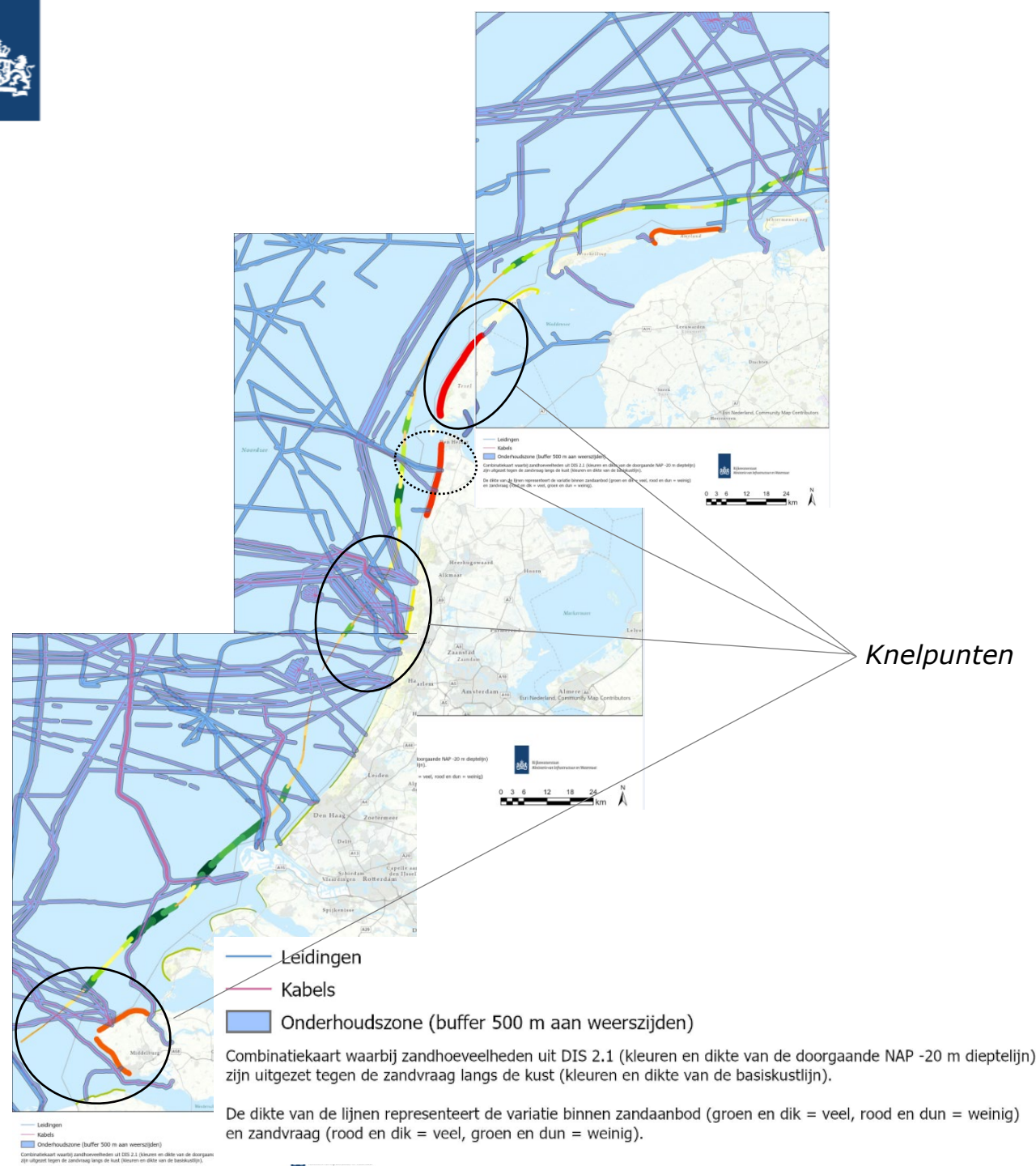
Als andere activiteiten van nationaal belang gebruik willen maken van het voor zandwinning gereserveerde gebied, wordt het volgende kader toegepast voor het vinden van een oplossing. Bij het zoeken naar ruimte voor kabels en leidingen (inclusief interconnector- en telecommunicatie-kabels) wordt, rekening houdend met de aansluiting aan landzijde, achtereenvolgens gekeken of:

1. een tracé mogelijk is door een voor zandwinning uitgegept gebied, zo niet of;
2. een tracé mogelijk is in de reeds aangewezen voorkeustracés voor kabels en leidingen, zo niet of;
3. een tracé mogelijk is waarbij de nieuwe kabels en leidingen worden gebundeld in bestaande kabel- en leidingen, zo niet of;
4. een tracé alleen mogelijk is door een potentieel zandwinninggebied. Als dat het geval is, moet de initiatiefnemer het Rijk compenseren voor de extra kosten die worden gemaakt voor zandwinning op een andere locatie.

Voor gebieden met schaarse zandvoorraad (de kust van Kamijik tot Egmond, en de kust voor Texel, Vlieland, Terschelling, Walcheren en de Kop van Schouwen) biedt compensatie geen afdoende oplossing. Daarom zal in die gevallen in principe binnen de stappen 1 t/m 3 een oplossing moeten worden gevonden.

- Nu onvoldoende handvatten voor borging zandwinning in beheerpraktijk

Knelpunten

Borgen zandwinning naar de toekomst

 "Lock-in" voorkomen voor zandwinning als nationaal belang

Verschillende oplossingsrichtingen:

Oplossingsrichting

1. Zeewaarts uitbreiden van de reserveringszone voor zandwinning (tot 14 nm)

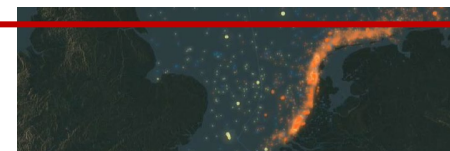
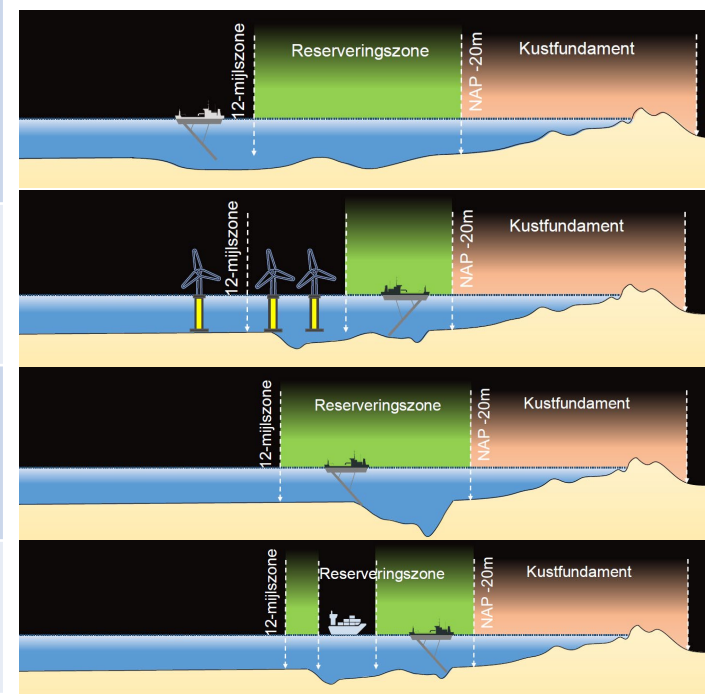
2. Winnen in voormalig windparken na ontmanteling

3. Dieper winnen (12m ipv 6 m)

4. Winnen in (delen van) het verkeersscheidingsstelsel

5. Anders omgaan met oude munitie langs de kust

Vereist nu een ruimtelijke beleidsaanpassing

Benoemd als vervolgacties

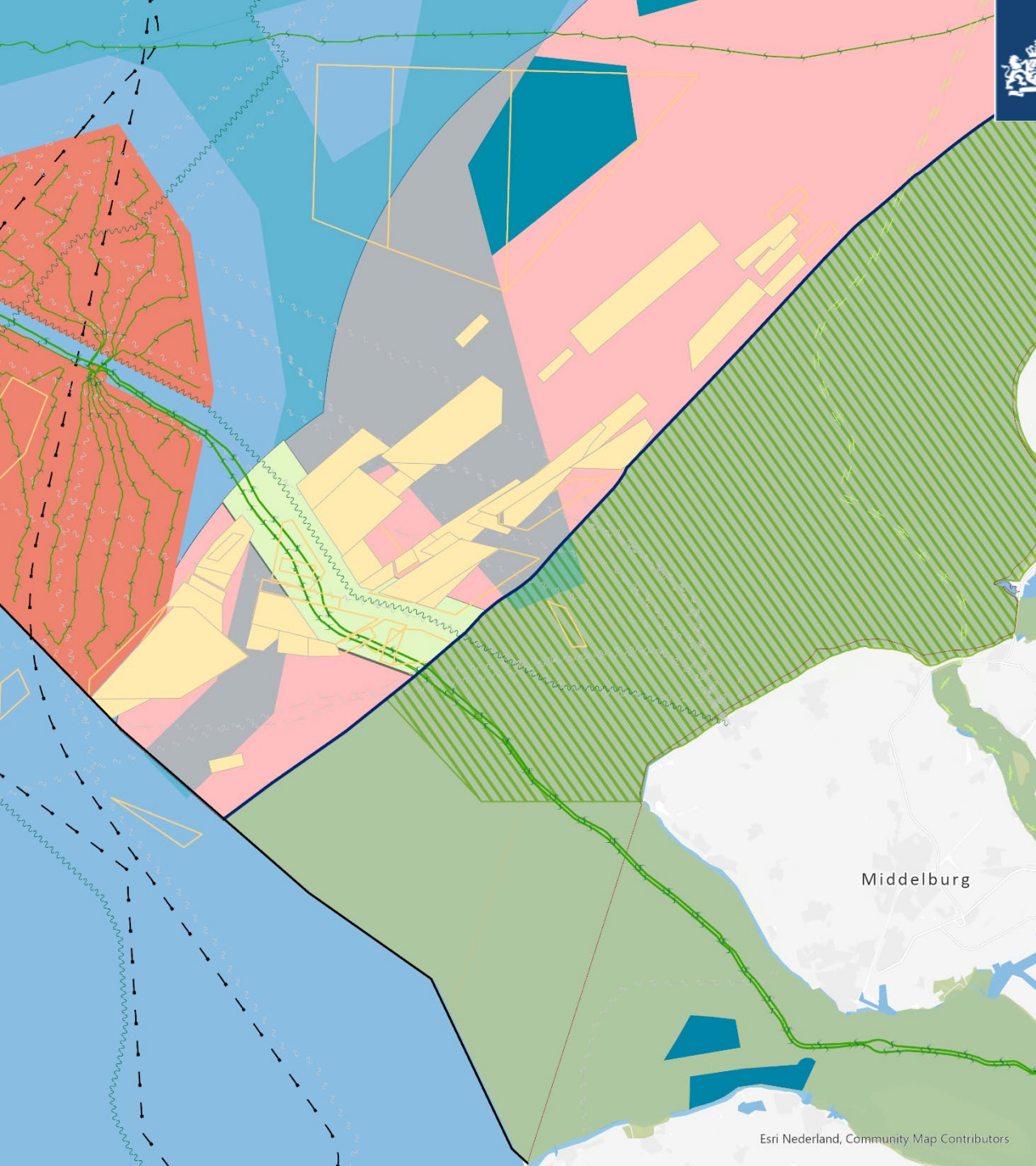
Toekomstige vooruitzicht beleid en beheer

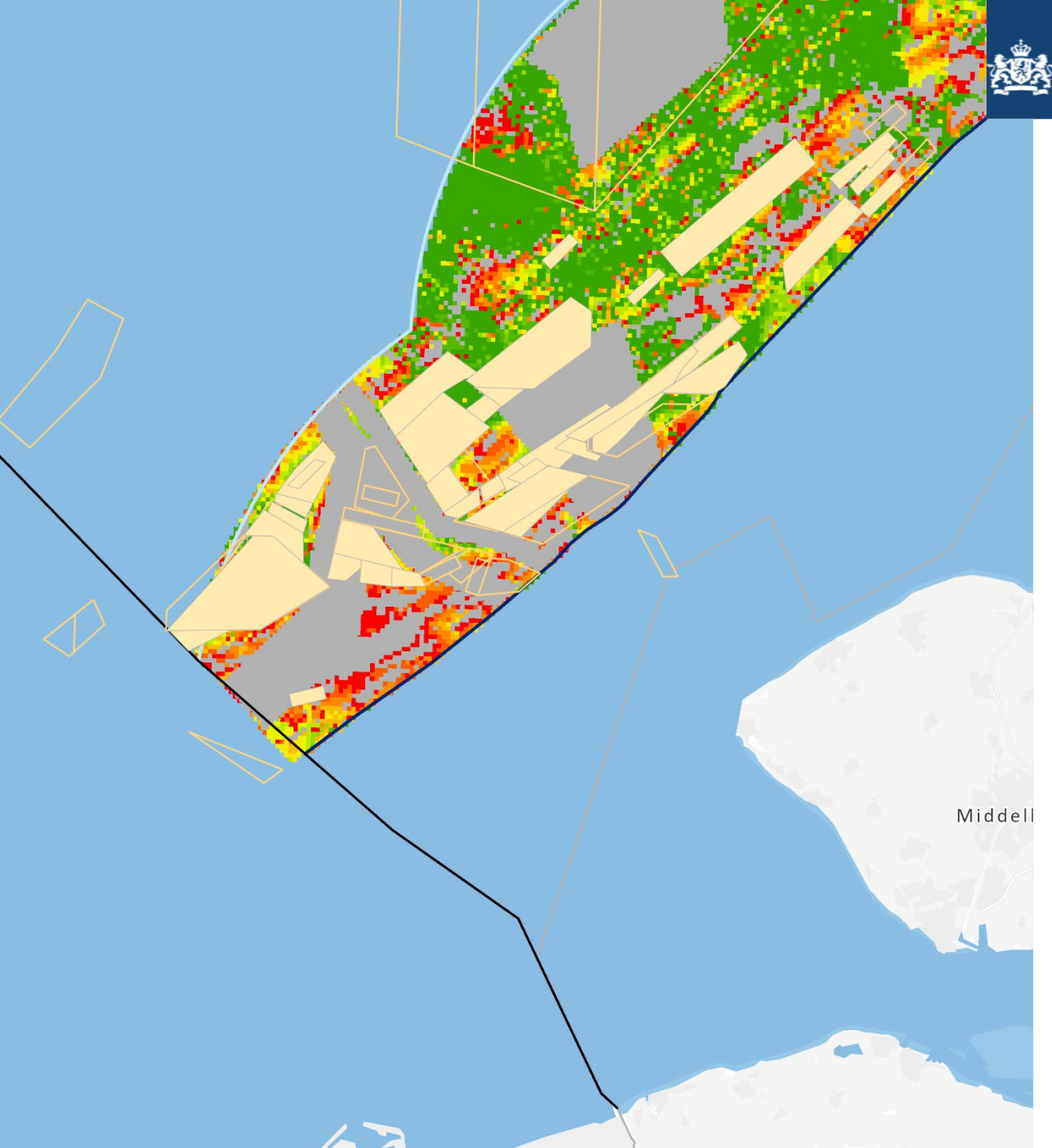
- Water en Bodem Sturend (uitbreidingen kustwaarts) uit 2022
- Nationaal Waterprogramma (Programma Noordzee) 2028-2033
- Zandwinstrategie (OR ELSE onderzoek 2022-2027)
- Kennisprogramma Zeespiegelstijging (2019-2026)
- Uitvoeringsprogramma Kustlijn­zorg – driejaarlijks suppletieprogramma – basiskustlijn (continu)
- Volgende Milieu Effect Rapportage Zandwinning 2028-2037
- Kader Richtlijn Mariene Strategie
- OSPAR BH3 en BH4 (verlies en verstoring)

Interactie Nederland en België

- Export vanuit Nederland: betreft jaarlijks tussen 3-4 miljoen m³
- 20-40 % van totaal commercieel zand in de laatste 10 jaar
- Commercieel ophoogzand, geen suppletiezand
- Met name uit regio Zeeland voor België (vaarafstand)

Interactie Nederland en België

- Zeeuwse Banken beperken beschikbaarheid
- Winvakken voornamelijk op ruggen
- Beperkte ruimte en winlocatie naar de toekomst
- Vragen over export naar België

Conclusie

- Reserveringsgebied langs de gehele Nederlandse kust
- Toekomst zal behoefte toenemen, kennisprogramma zeespiegelstijging
- Voorraad is niet oneindig, ruimtelijke druk belangrijker dan geologische opbouw ondergrond
- Knelpunten langs de Nederlandse Kust waaronder Zeeuwse Kust
- 3 miljoen huidig export naar België, toekomst?

Bedankt!

